Puolustusvaliokunta 12.10.2016

Puolustusministeriön hallinnonalan osuus hallituksen esityksessä vuoden 2017 talousarvioksi (HE 134/2016 vp)

1 Talousarvioesityksen lähtökohdat

Puolustusvoimat ylläpitää ja kehittää koko maan kattavaa alueellista puolustusjärjestelmää sekä yleistä asevelvollisuutta puolustuksen perusratkaisuina. Puolustuskyky perustuu puolustusjärjestelmän suorituskykyihin sekä kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä saatavaan tukeen.

Puolustusvoimien toimintavalmiutta kehitetään toimintaympäristön edellyttämällä tavalla. Yleisen asevelvollisuuden edellytykset turvataan. Koko palveluskelpoinen miespuolinen ikäluokka koulutetaan. Varusmiesten maastovuorokausien määrä ja reservin kertausharjoitusten määrä pidetään vuoden 2016 tasolla. Myös lentotuntien ja alusvuorokausien määrä säilyy vuoden 2016 tasolla.

2 Hallinnonalan määrärahat

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään määrärahoja 2 824 milj. euroa. Tästä on kehykseen kuuluvia menoja 2 460 milj. euroa ja kehyksen ulkopuolisia arvonlisäveromenoja 364 milj. euroa.

Vuoden 2017 talousarvioesitykseen sisältyvät määrärahojen mitoitusmuutokset vuoden 2016 varsinaiseen talousarvioon verrattuna (milj. euroa):

Selite	**Muutos v. 2016 verrattuna**
Lisäykset v. 2016 verrattuna yhteensä	**+50,1**
- Hallitusohjelman mukainen lisäys materiaalihankintoihin	+30,0
- Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot	+10,4
- Hinta- ja kustannustasotarkistukset	+7,1
- Hawk Mk 51 -tilausvaltuuden vuosimuutos	+2,6
Vähennykset v. 2016 talousarvioon verrattuna yhteensä	**-112,3**
- Tilausvaltuuksien menoajoitusmuutokset	-61,4
- Kilpailukykysopimuksen vaikutukset	-26,7
- Toimintamenosäästöt (hallitusohjelmaan perustuvat menosäästöt ja palkkaliukumaleikkaukset)	-12,1
- Pansio-luokan miinalauttojen peruskorjaus (LTA I 2015)	-4,0
- VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	-2,9
- TUVE-lisärahoituksen vähentyminen	-1,5
- Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen	-0,4
- Arvonlisäveromenot	-3,3
Muutokset v. 2016 verrattuna yhteensä (netto)	**-62,2**

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Talousarvioesitys sisältää hallitusohjelmassa mainitun, puolustusvoimien materiaalisten suorituskykypuutteiden korjaamiseen tarkoitetun määrärahalisäyksen, joka nousee kuluvalle vuodelle myönnetystä 50 milj. eurosta 80 milj. euroon vuonna 2017. Puolustushallinnon näkökulmasta kyse ei ole puolustusmäärärahojen tasokorotuksesta vaan aiemmin tehtyjen mittavien leikkausten osittaisesta kompensoimisesta. Tästä lisäyksestä huolimatta menojen yhteismäärä on 62 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2016 varsinaisessa talousarviossa, koska vuoden 2016 talousarvio sisältää huomattavan määrän materiaalihankintojen menoja, jotka myöhennettiin vuosilta 2013–2015 vuodelle 2016, jotta rahoitus ja hankintojen toimitusajat vastaavat paremmin toisiaan.

Myös kilpailukykysopimuksesta aiheutuvat määrärahavähennykset ja muut toimintamenomäärärahojen leikkaukset vähentävät menojen yhteismäärää vuonna 2017. Kaikille hallinnonaloille yhteisten toimintamenosäästöjen määrä on kasvamassa n. 12 milj. eurolla vuoteen 2016 verrattuna. Kilpailukykysopimus vähentää lisäksi hallinnonalan toimintamenomäärärahoja noin 26 milj. eurolla. Kilpailukykysopimus vähentää suoraan myös palkkausmenoja, poikkeuksena sovittu työajan pidentäminen, johon perustuen puolustusvoimien toimintamenomäärärahoja leikataan ensi vuonna yli 7 milj. eurolla ja jatkossa noin 8 milj. eurolla vuodessa.

Sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista (ilman arvonlisäveromenoja) käytetään noin 914 milj. euroa (38 %) materiaaliseen valmiuteen. Puolustusmateriaalihankintojen osuus on tästä 480 milj. euroa. Puolustusvoimien toimintamenomäärärahoista on suunniteltu käytettävän lisäksi materiaalin kunnossapitoon ja joukkojen varustamiseen noin 434 milj. euroa.

Momentin 27.10.18 (Puolustusmateriaalihankinnat) määräraha esitetään muutettavaksi kolmevuotisesta siirtomäärärahasta viisivuotiseksi siirtomäärärahaksi. Muutoksella lisätään monivuotisten puolustusmateriaalihankkeiden rahoituksen joustavuutta ja vähennetään talousarvioon tehtäviä teknisiä muutoksia. Muutoksen vaikutuksia tullaan arvioimaan vaalikausien taitteessa, ja arvion perusteella päätetään jatkossa sovellettavasta siirtomäärärahakaudesta. Lakia valtion talousarviosta (423/1988) muutettiin 1.7.2014 lukien siten, että siirtomäärärahan enimmäiskäyttöaika voi olla valtion monivuotisissa investointihankkeissa (ml. puolustusmateriaalihankinnat) aiemman kolmen vuoden asemesta enimmillään viisi vuotta.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin esitetään 47 milj. euroa, missä on lisäystä 10 milj. euroa vuoden 2016 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäys aiheutuu pääosin Irakin koulutusoperaatiosta. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (38 milj. euroa) sisältyvät ulkoasiainministeriön pääluokkaan. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen suunniteltu yhteisvahvuus eri operaatioissa, pääosin Libanonissa, Irakissa ja Afganistanissa, tulee olemaan talousarvioesityksen mukaan noin 400 henkilötyövuotta. Libanonin UNIFIL-operaation laajentamisesta aiheutuvat lisämenot sisällytetään talousarvioesityksen täydennykseen.

Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen (momentti 27.10.50) esitettävä määräraha (1,625 milj. euroa) ei sisällä eduskunnan kuluvan vuoden talousarvioon tekemää 400 000 euron lisäystä, vaikka puolustusministeriö esitti sitä omassa talousarvioehdotuksessaan ja katsoi, että määräraha tulee säilyttää vuoden 2016 tasolla eduskunnan tahdon mukaisesti. Vähennys tulee kohdistumaan pääosin puolustusministeriön suurimmalle avustuksen saajalle (Maanpuolustuskoulutusyhdistys) myönnettävään valtionavustukseen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Talousarvioesityksessä on otettu huomioon vakiintuneen käytännön mukaiset hinta- ja kustannustasotarkistukset. Talousarvioesitys on laadittu määrärahakehyksiin, jotka muutettiin kevään 2016 kehyspäätöksessä vuoden 2017 hinta- ja kustannustasoon tekemällä puolustusvoimien toimintamenoihin, puolustusmateriaalihankintoihin ja sotilaallisen kriisinhallinnan menoihin ennakollinen 1,5 prosentin kustannustasotarkistus, mikä merkitsee tässä vaiheessa yhteensä n. 26 milj. euron lisäystä vuositasolla (toimintamenot +17,2 milj. euroa, puolustusmateriaalihankinnat +8,3 milj. euroa ja sotilaallinen kriisinhallinta +0,5 milj. euroa). Talousarvioesityksessä on toisaalta otettu huomioon vuoden 2015 toteutuneen indeksikehityksen mukaiset tarkistukset, jotka vähentävät määrärahoja yhteensä n. 18,9 milj. euroa.

Puolustusministeriön pääluokan menojen osuus vuodelle 2017 ennustetusta bruttokansantuotteen määrästä on 1,30 % (v. 2016: 1,36 %). Puolustusministeriön pääluokan määrärahojen osuus kaikista valtion budjettitalouden määrärahoista on vastaavasti 5,1 % (v. 2016: 5,3 %).

3 Tilausvaltuudet

Talousarvioesityksen mukaisista uusista ja aiemmin myönnetyistä puolustusvoimien tilausvaltuuksista aiheutuu menoja vuonna 2017 yhteensä 653 milj. euroa ja talousarviovuoden jälkeisinä vuosina yhteensä 1 290 milj. euroa.

Puolustusvoimille esitetään kolmea uutta tilausvaltuutta, joista aiheutuvat tulevan kehyskauden menot sisältyvät aiemmin puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettuihin vuosien 2017—2020 menokehyksiin:

- Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotettavan 519 milj. euron suuruisen tilausvaltuuden menot ajoittuvat vuosille 2017–2025. Tilausvaltuudella muun muassa jatketaan alueellisten joukkojen suorituskykyjen kehittämistä tulenkäytön, tulivoiman, johtamisen, panssarintorjunnan ja liikkuvuuden osalta, jatketaan Hornet- ja Hawk-lentokalustojen jäljellä olevan elinkaaren turvaavia hankkeita ja hankitaan asevelvollisten koulutuksessa tarvittavia ampumatarvikkeita sekä kotimaisia tykistön ja kranaatinheittimistön ampumatarvikkeita. Tilausvaltuudesta aiheutuu 71 milj. euron menot vuonna 2017.
- Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 181 milj. euron tilausvaltuutta, jolla on tarkoitus hankkia muun muassa ajoneuvoja, varaosia sekä materiaalin huolto- ja ylläpitopalveluja. Tilausvaltuuden menot ajoittuvat vuosille 2017–2020. Tilausvaltuudesta aiheutuu 16 milj. euron menot vuonna 2017.
- Ilmavoimien Vinka-koulutuksen korvaa koulutusjärjestelmä, jonka ylläpito- ja lentokoulutuspalvelujen hankkimiseksi esitetään 32 milj. euron tilausvaltuutta. Menot ajoittuvat vuosille 2017–2024. Tilausvaltuudesta aiheutuu 1,9 milj. euron menot vuonna 2017.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi